

VAKIFLARIN RESTORASYON İLKELERİ

Ali İŞİK

Abide ve Yapı İşleri Dairesi Bşk.

Vakıflar Genel Müdürlüğü, Abide ve Yapı İşleri Dairesi Başkanlığı'nın, sekizinci Vakıf Haftası nedeniyle düzenlemiş olduğu Restorasyon Semineri'ne yeniden hoşgeldiniz der, saygılarımı sunarım.

Bu seminerin öğleden önceki bölümünde, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün tespiti yapılmamış eski eserleri, sanat tarihçileri vasıtasıyla tespit etme görevine Çankırı ve Çanakkale illerini, çevreleriyle birlikte tarayarak başladığı ifade edilmiştir. Bu çalışmalardan, kısa süreler içerisinde de olsa örnekler sunulmuştur. Bu çalışmalar, 1991 yılı içerisinde kitap haline getirilip halkımızın bilgisine sunulacaktır.

1991 yılında da, Denizli ve Çorum illeri çevreleriyle birlikte taranarak ve bu taramalar sonunda tespiti yapılmamış eski eserler belirlenip, bunlar IX. Vakıf Haftası'nda düzenlenecek bu tür seminerlerle halkımıza duyurulacaktır.

Yukarıda belirttiğim çalışmaları özverileriyle yapan tüm sanat tarihçisi arkadaşlarıma, huzurlarınızda bir kez daha teşekkür eder, başarılı çalışmalarından dolayı kendilerini içtenlikle kutlarım.

Seminerimizin bundan sonraki bölümünde, proje ve keşif çalışmaları ile kontrollük hizmetleri Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce yapılan 350 civarındaki eski eserden birkaçındaki çalışmalar anlatılacak ve bu konudaki görüşleriniz ve yapıcı tenkitleriniz beklenecektir. Arkadaşlarım sizlere, Yıldız Hamidiye Camii, İstanbul Şehzade Camii, Zonguldak Safranbolu Cinci Han ile Kayseri Avcunlu Medresesi'ndeki çalışmaları izah edeceklerdir. Bir arkadaşım da, tezyinat çalışmaları hakkında bilgiler sunacaktır. Sayın Filiz Oğuz'dan sonraki konuşmacı, Sayın Oya İnci Dedeoğlu yurt dışındaki seyahatinden dönmediği için, yerine son konuşmacı Sayın Beyhan Erçağ tebliğini sunacak, son konuşmacı olarak da, Sayın Behiye Erdoğan araştırma laboratuvarında yaptığımız çalışmaları anlatacaklardır.

Vakıflar Genel Müdürlüğü, eski eser onarımı konusunda, 1989 yılında başladığı atılıma, 1990 yılında yeterli ödeneğin de elde edilmesiyle devam etmiş, hatta 1990 yılında, 1989 yılına oranla, iki kata yakın eski eseri ele almıştır. Tabii ki, bu kolay olmamış, 15 mimar ile 5 teknik ressamın sürekli proje üretmeleri, 30 civarındaki restoratörün devamlı çalışmaları hedefe ulaşılmasında önemli etken olmuştur.

Bilindiği üzere, bir eski eserin onarımına başlanılmadan önce, rölöve projeleri, fotoğrafları, tescil ve onarım işleri, vaziyet plânları hazırlanmakta, gerektiğinde restorasyon veya restitüsyon projeleri tanzim edilmekte, bilahare de, bu belgeler koruma kurullarına intikal ettirilerek onarım kararları alınmakta, rölöve, restorasyon veya restitüsyon projelerinin, bu kurullar tarafından tasdiki sağlanmaktadır. Yukarıda belirtilen dökümanın hazırlanıp, koruma kurullarına sunulması ve bu kurulların tasvip ve tasdikinden geçirilmesi bir hayli zaman aldığından, acil de olsa, bir eski eserin onarımına hemen başlamak mümkün olamamaktadır. Bu hususları bilemeyen halkımız, Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne, haksız eleştirilerde bulunmaktadır. Ayrıca, az da olsa, bazı koruma kurullarının, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde uzman elemanlar bulunduğunu bilmelerine ve ilgili yasalarda kesin hükümler bulunmasına rağmen, mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne ait eski eserlerin onarım ve restorasyonlarının, müze müdürlerinin gözetim ve denetimi altında yapılacağını kararlarında belirtmeleri, bu kararlara itiraz edilmesine

rağmen, gayretleri ile çalışan kısıtlı sayıdaki personel üzerinde hayal kırıklığına sebep olmaktadır.

Bu nedenle, koruma kurullarının, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün taleplerini öncelikle ve ivedilikle ele alarak sonuçlandırmaları, talepleri değerlendirirken Vakıflar Genel Müdürlüğü'ndeki elemanların uzman kişiler olduğu hususunu göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Bu hususlar yerine getirildiği takdirde, Vakıflar Genel Müdürlüğü çalışmalarını, daha çok şevkle ve zevkle yapacaktır.

Vakıflar Genel Müdürlüğü, 350 civarındaki eski eserin onarımını, yukarıda da arz ettiğim gibi, 15 civarındaki mimar ile 30 civarındaki restoratör ile yürütmektedir; ki bu husus, her mimara 20'nin, her restoratöre 10'un üzerinde eski eserin sorumluluğunun düştüğünü ortaya koymaktadır. Bu kadar zor şartlarla çalışılmasına ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün, -İstanbul hariç- taşra teşkilatında hiçbir eski eser kontrol ünitesinin bulunmadığının bilinmesine rağmen, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün sürekli eliştirilmesine bir anlam verilememektedir. Burada, tüm gayretleriyle çalışan, çalışıkça çoşan mimar ve restoratör arkadaşlarıma, içten gelen duygularla tekrar teşekkür ediyorum, sağolsunlar, varolsunlar.

Genel Müdür Yardımcımız Sayın Necdet DİKEN Bey'in sabah ki açış konuşmalarında ifade ettikleri bazı hususları, önemine istinaden bir kez daha tekrar etmek istiyorum.

Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sayın Devlet Bakanımızın katkıları ile eski eser onarımı konusunda ödenek sorununu halletmiştir. Tek sıkıntı, tecrübeli teknik eleman ile, eski eser onarımı konusunda uzmanlaşmış müteahhitlere duyulan ihtiyaçtır. Bunlardan teknik eleman sıkıntısı, Üniversitelerin restorasyon bölümlerindeki öğrenci sayısını arttırmaları, yeni restorasyon bölümleri açmaları ile giderilecek; 2863 sayılı Kanunun bazı maddelerini değiştiren 3386 sayılı Kanuna dayanılarak Kültür Bakanlığınca hazırlanacak ihale esaslarını belirleyen yönetmeliğin çıkartılması halinde de, uzman müteahhitlere iş verilmesi temin edilmiş olacaktır.

Tüm bu güçlüklerle rağmen, eski eserlerin onarım ve restorasyonlarının, bilimsel araştırma ve çalışmalara dayanılarak yapılması için yurt içi ve dışından teknik yardım imkânları zorlanmakta, bugün bu konuda ileri durumdaki ülkeler seviyesine ulaşılması gayesi güdülmektedir. Yetersiz kalınan konularda, zaman zaman akademik çalışmalar yapan üniversitelerimizle işbirliği yapılmak suretiyle bu konular da, çözümlere kavuşturulmaktadır. Bu tür işbirliği yaptığımız İstanbul Boğaziçi Üniversitesi ile, Konya Selçuk Üniversitesine teşekkür etmeden geçmem mümkün olamayacaktır. Dileğimiz, diğer üniversitelerle de işbirliğini sağlamaktır.

Vakıflar Genel Müdürlüğü, ayrıca eski eser yapıların kubbelerindeki kurşunların onarımını yapmak, eskiyenlerini değiştirmek ve yeni kubbelere levha kurşunlar hazırlayıp kaplamak üzere, Ankara Östim'de bir kurşun döküm ve haddelme atölyesi açmış, böylece bu konudaki şikâyetlerin bertaraf edilmesini sağlamıştır.

Biraz sonra, bir biyolog arkadaşım bugüne kadar yaptığı çalışmalarını anlatacağı, bir araştırma laboratuvarı kurulmuştur. Bu laboratuvar, önümüzdeki yıl satın alınacak ilave cihazlarla, daha da faal hale getirilecektir.

Eski eser yapıların projelerinin hazırlanması için, fotogrametri aletinin satın alınması işlemi, Sayın Genel Müdür Yardımcımın da ifade ettiği gibi, son safhaya getirilmiştir. Bu aletten iyi bir sonuç alındığı takdirde, önümüzdeki yıllarda bu aletin sayısı artırılarak, kısa sürede proje elde edilebilme yoluna gidilecektir. Bu da, tecrübeli elemanların uygulamaya yönelik çalışma içerisine sokulmasını temin edecektir.

VIII.Vakıf Haftası nedeniyle düzenlenen bu seminere katılan misafirlerimizin öneri ve eleştirilerine, sadece bu seminerde değil, her zaman açık olduğumuzu ifade eder, çalışma arkadaşlarımı başarılarından dolayı tekrar tebrik eder, saygılarımı sunarım.